

REPRO

Kuidas säästulampi valida

Hõõglambid on turult taandumas, samal ajal täidab kauplused üha mitmekesistuv valik säästulampe.

Säästulambid erinevad nii hinnalt, välimuselt kui ka omadustelt. Kuidas leida endale just sobiv? Vastab Rautakesko tootejuht Andres Uustalu.

Mille poolest säästulambid hõõglampidest erinevad?

Energiasäästulampi iseloomustab enim tema valgustugevus luumenites. Võrdlus laadis "11vatine energiasäästulamp võrdub 55vatise hõõglambiga", mida sageli kohtab, ei pruugi alati paika pidada. Valgustugevus on aga mõõdetav suurus.

Nii on 25vatine hõõglamp võrreldav 220–230-luumenilise (Lm) valgustugevusega, 40W 410–430, 60W 700–750, 75W 920–970 ja 100W 1300–1400 luumeniga. Odava säästulambi pakkuja hoiab viletsate näitajate tõttu luumenid sageli enda teada.

Kui soovin asendada 60vatise hõõglampipirni valgustis säästupirni vastu, mis võimalikult sarnase tugevusega valgust annaks, siis millise pean valima?

Võiksite osta säästulambi valgustugevusega vähemalt 700 luumenit. 11, 13 või 14 vatti ei anna õiget pilti.

Millise kujuga säästulampi valida?

On olemas nn Ambiance-tüüpi mattklaasiga kaetud tavalise hõõgpirni kujuga säästulambid, U-kujulise valgustoruga (2U, 3U jne) säästulambid ja Twist (Tornado)-lambid, kus päeva-valgustoru on nime järgselt "keerdu" (twist – ingl k 'kokkukeeratud').

Mida pikem toru on mõttelise "pirni" sisse mahutatud, seda rohkem ja ühtlasemat valgust ta suudab anda.

Kuidas lugeda säästulambi pakendit?

Pakendil peaks olema kirjas tarbitav võimsus, valgustugevus luumenites, eluiga tundides ja energiatõhususe määrgistus.

Esmalt peakski vaatama neid andmeid ja muidugi seda, kas tavapirnist ehk suurem säästupirn ka valgustisse ära mahub.

Tavaliselt on karbil ka valgustemperatuur ehk see, kas lamp annab sooja või külma valgust. Paljud tootjad kirjutavad selle välja kelvinites, nii et soe oleks 2700 ja külm 3500–4000 kelvinit (K).

Mõned jälle kasutavad kolmekohalist numbrikombinatsiooni, kus esimene näitab Ra-indeksit ehk värvusedastust (kui õiged on värvid selle valgusallika valguses) ja kaks järgmist valgustemperatuuri. Näiteks kui karbil on kirjas arv 827 või 840, siis esimene neist tähistab 2700 K ja teine 4000 K. Ra-indeksit 9 kodus eriti ei kasutata, 8 on tavaline ja näiteks 6 on oma viletsa värviedastuse tõttu eluruumides keelatud.

Külm valgus on sinakam, vajalik tsoonides, kus tööd tehakse – näiteks kirjutusalual. Selline valgus mingil määral ka aktiveerib inimest, hoiab erksana.

Soe on kollaka varjundiga, lõõgastav, rahulik. Mida rohkem kelvineid, seda sinakam, mida vähem kelvineid, seda kollakam.

Enamik energiasäästulampe ei ole valgusregulaatoriga säätitavad, ka seda peaks jälgima.

Kas säästulampidele leidub ka energiasäästlikke alternatiive?

Ükski energiasäästulamp ei anna sama spektrit mis hõõglamp või halogeenlamp ja sel puudub iseloomulik sära, mis paneb näiteks kristalli ja krooni valgustis elama.

LED-tehnoloogia areneb kiiresti, kuid uue põlvkonna LEDid on kallid.

C-klassi halogeenlampi puhul on tavalise hõõglambi korpus halogeenlamp, kolb on täidetud ksenoongaasiga. Sellised lambid annavad 25–30% energiasäästu.

Pakendilt saab lugeda, et pirni valgustugevus on 580 luumenit. Märkisest 827/2700 saame teada, et Ra-indeks on 8, mis tähendab, et lamp on eluruumides kasutamiseks igati sobiv. Valgustemperatuur on 2700 K – lamp annab sooja valgust.

B-klassi halogeenlamp on muidu elmisega sarnane, kuid halogeenlampil on lisaks infrapuna kattekiht – selline lamp annab 50% energiasäästu.

Need kaks asendavad hõõglampi 100%, on reguleeritavad, hinnas jäävad kvaliteetse säästulambi ja hõõglambi vahele.

Kui hästi sobivad säästulambid valgustitesse? Kas nende jaoks leidub ka spetsiaalseid valgusteid?

Enamik turul olevaid valgusteid ei ole otseselt säästulambi jaoks projekteeritud, kõige enam sobivad säästulampidele allvalgustid (reflektoriga, lakke süvistatavad) ja kontorivalgustid (laualambid).

Midagi hullu ei juhtu, kui varjatud valgusallikaga valgustisse säästulamp panna – ehkki mulje jääb siis veidi tuhmimaks.

Valgustitootjad ei olnud ilmselt valmis Euroopa Liidu hõõglambikeeluks, efektiivseid ja nägusaid valgusteid on vähe.

Praegu toimub Stockholmis valgustitess ja aprillis peetakse seda Frankfurdis, tänu sellele on loodetavasti sügisel ka meie kauplustes pilt palju parem.

VIVIKA VESKI

TASUB TEADA

Kuidas lamp töötab

Säästulambid kujutavad endast enamasti luminofoorlampe. Elavhõbedaaaurus tekib elektroodidevahelise elektrivälja mõjul ultraviolettkiirguse emissioon. Klaasi sisepinnal paiknevas luminofoorismuundub ultraviolettkiirgus nähtavaks valguseks. Hõõglampidest 65–80% energiasäästlikumad.

Halogeenlambid on hõõglambid, mille täidisgaasile on lisatud halogeenuhendeid. Tavalistest hõõglampidest 15–50% energiasäästlikumad, kuid nende eluiga on lühike – 1000–3000 tundi.

LED-lambid ehk valgusdiodid: energiasäästlikud, madala töötemperatuuriga, kiire süttimisega, pikaealsed.